

Погорецький М. А.,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Гринюк В. О.,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

УДК 343.133

ПОВІДОМЛЕННЯ СУДДІ ПРО ПІДОЗРУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Однією із складових статусу судді є його незалежність та недоторканність, що зумовлює віднесення судді до окремої категорії осіб, кримінальне провадження щодо яких здійснюється в особливому порядку, в тому числі й повідомлення судді про підозру. Водночас результати проведеного нами аналізу норм чинного КПК України, які регламентують цей порядок, а також понад 5-ти річної практики їх застосування висвітлює низку проблемних питань, які потребують невідкладного вирішення на теоретичному, правовому на правозастосовному рівнях, що актуалізує їх наукове дослідження.

Метою статті є дослідження проблемних питань повідомлення про підозру судді у кримінальному провадженні та надання науково обґрунтованих пропозицій їх вирішення з урахуванням вітчизняної судової практики останніх років та практики ЄСПЛ.

У роботі виокремлюються основні підходи доктринального тлумачення правниками приписів ст. 481 КПК України щодо суб'єкта (суб'єктів) складання, підписання та вручення повідомлення про підозру окремим категоріям осіб, у тому числі й суддям. Наводиться та аналізується судова практика, зокрема вищих судових інстанцій, щодо процесуального порядку повідомлення судді про підозру.

Доводиться, що правова регламентація повідомлення про підозру судді у ст. 481 КПК України передбачає розмежування законодавцем формулювань «складання», «вручення» повідомлення про підозру та «письмове повідомлення про підозру здійснюється...». Зазначається, що повідомлення про підозру є комплексом процесуальних дій, який включає в себе складання та вручення повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до ЄРДР. У разі, якщо повідомлення про підозру здійснює слідчий, то цей комплекс процесуальних дій включає: складання проекту повідомлення про підозру, погодження його з прокурором, вручення повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

Здійснювати письмове повідомлення судді про підозру уповноважені лише Генеральний прокурор або його заступник. Це повноваження Генерального прокурора або його заступника є винятковим і не може бути передоручене іншим прокурорам чи слідчим. Для реалізації цього повноваження Генеральний прокурор, його заступник не повинні здійснювати процесуальне керівництво відповідним кримінальним провадженням щодо судді. Порушення встановленого порядку вручення судді письмового повідомлення про підозру виключає набуття ним статусу підозрюваного.

З метою усунення неоднозначного тлумачення положень чинного КПК України щодо повідомлення про підозру судді пропонується п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України викласти у новій редакції.

Ключові слова: повідомлення про підозру, суддя, сторона обвинувачення, досудове розслідування, кримінальне провадження.

Однією із складових статусу судді є його незалежність та недоторканність, що зумовлює віднесення судді до окремої категорії осіб, кримінальне провадження щодо яких здійснюється в особливому порядку (гл. 37 КПК України). Зокрема, чинним судоустрійним та кримінальним процесуальним законодавством України визначено спеціальний перелік суб'єктів, які можуть повідомити судді про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Водночас результати проведеного нами аналізу норм чинного КПК України, які регламентують особливий порядок повідомлення судді про підозру, а також понад 5-ти річної практики їх застосування висвітлює низку проблемних питань, які потребують невідкладного вирішення на теоретичному, правовому на правозастосовному рівнях.

Слід зауважити, що незважаючи на те, що окремі проблемні питання кримінального провадження щодо судді, у тому числі й щодо повідомлення судді про підозру, досліджувалися вітчизняними правниками, зокрема: Ю.П. Аленіним, П.П. Андрушком, Н.В. Глинською, І.В. Гловюк,

О.В. Капліною, Л.М. Лобойком, В.Т. Норм, Д.Б. Сергєєвою, О.С. Стареньким, О.Ю. Татаровим, В.І. Фаринником, О.Г. Шило, О.Д. Ярошенко та ін., питання щодо повідомлення про підозру судді в теорії вітчизняного кримінального процесу продовжує залишатися дискусійним. Наслідком цих наукових дискусій та різного тлумачення правниками норм з цього питання є неоднакова судова практика останніх років у його вирішенні, у тому числі й вищих судових інстанцій України, яка негативно позначається на здійсненні суддями правосуддя.

Виходячи із викладеного, актуальним є наукове дослідження питання щодо повідомлення про підозру судді з урахуванням вітчизняної судової практики останніх років та практики ЄСПЛ, що і є метою цієї статті.

Передусім зазначимо, що у демократичних правових державах загальновизнаним є доктринальне положення щодо незалежності суддів, яка забезпечується їх недоторканністю та імунітетом. Це доктринальне положення міститься також й у низці міжнародних правових актів¹, ратифікованих Верховною Ра-

¹ Загальна декларація прав людини (резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 232): міжнародний документ від 10.12.1948 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015> дата звернення 08.06.2018; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004> дата звернення 08.06.2018; Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи

дою України. Закріплено це положення й на законодавчому рівні у ст. 126 Конституції України¹, в ч. 1 ст. 1, п. 2 ч. 5 ст. 48 Закону України від 2 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів»² та у рішеннях Конституційного Суду України³ й становить собою конституційний принцип організації та функціонування судів, а також професійної діяльності суддів⁴.

Недоторканність суддів – один із елементів їхнього статусу, яка не є їх особистим привілеєм, а має публічно-правове призначення – забезпечити здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом.

Імунітет судді – це визначений законодавством його спеціальний правовий статус та особлива процедура притягнення судді до відповідальності з метою забезпечення належної реалізації ним функції правосуддя⁵.

Скасування гарантії правосуддя щодо недоторканності суддів, як обґрунтовано зазначає Конституційний Суд України, опосередковано може призвести до обмеження права на судовий захист, гарантованого ст. 55 Конституції України, та на обмеження прав і свобод людини⁶.

У розвиток зазначених конституційних положень, судоустрійного законодавства, міжнародних правових актів, практики застосування ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у рішеннях ЄСПЛ, чинний КПК України поряд з ординарним (гл. 22) встановлює й спеціальний, особливий порядок здійснення кримінального провадження щодо судді (гл. 37).

Одним із елементів цього порядку є особливості здійснення повідомлення судді про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, що забезпечує реалізацію конституційного принципу – незалежності суддів й створює додаткові гарантії виконання ними своєї професійної функції – здійснення правосуддя.

Загальні положення щодо повідомлення про підозру (підстави для повідомлення про підозру, зміст письмового повідомлення про підозру, процесуальний порядок вручення письмового повідомлення про підозру, внесення відповідних відомостей до ЄРДР тощо) містяться у главі 22 КПК України.

Підставами для здійснення повідомлення про підозру відповідно

«Незалежність, дієвість та роль суддів» (№ (94) 12): міжнародний документ від 13.10.1994 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_323> дата звернення 08.06.2018; Європейська хартія про закон «Про статус суддів»: міжнародний документ від 10.07.1998 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236> дата звернення 08.06.2018; Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки (№ (2010) 12): міжнародний документ від 17.11.2010 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38> дата звернення 08.06.2018.

¹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>> дата звернення 08.06.2018.

² Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>> дата звернення 08.06.2018.

³ Справа про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) (№ 1-1/2004): Рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-04>> дата звернення 08.06.2018; 'Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 80, 105, 126, 149 Конституції України) № 1-в/2012' (2012) 4 Вісник Конституційного Суду України 34.

⁴ Відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні, які є носіями судової влади й перебувають під особливим захистом держави, яка гарантує їх самостійність, незалежність і недоторканність, що обумовлено здійсненням ними особливих повноважень, в яких реалізується функція здійснення правосуддя.

⁵ М. Погорецький, О. Яновська, О. Польовий, Гарантії суддівської незалежності при притягненні суддів до юридичної відповідальності (Київ 2014) 10–70.

⁶ 'Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 80, 105, 126, 149 Конституції України) № 1-в/2012' 2012 (4) Вісник Конституційного суду України 34.

до ч. 1 ст. 276 КПК України є: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів; 3) наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Слід звернути увагу на те, що в абзаці 2 ч. 1 ст. 276 КПК України встановлено, що особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб визначаються гл. 37 КПК України. До такої категорії осіб згідно з п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України відноситься і суддя. У наведеній нормі КПК України зазначається, що письмове повідомлення про підозру судді, судді Конституційного Суду України, присяжному на час виконання ним обов'язків у суді, Голові, заступнику Голови, Члену Вищої ради правосуддя, Голові, заступнику Голови, члену Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, працівникам Національного антикорупційного бюро України здійснюється Генеральним прокурором або його заступником.

Водночас, ураховуючи те, що в чинному КПК України не розкрито зміст терміна «здійснення повідомлення про підозру», це призводить до різного доктринального тлумачення правниками приписів ст. 481 КПК України щодо суб'єкта (суб'єктів) складання, підписання та вручення повідомлення про підозру окремим категоріям осіб, в тому числі й суддям. Неоднозначною з цього питання є і судова практика, зокрема вищих судових інстанцій.

Результати аналізу наукових доктринальних тлумачень приписів ст. 481 КПК України щодо суб'єкта (суб'єктів) складання, підписання та вручення повідомлення про підозру суддям, а також правозастосовної практики дають нам підстави для виділення трьох основних підходів до вирішення цього питання.

1. Існує думка, що вручення повідомлення про підозру особам, зазначеним

у ст. 481 КПК України, може здійснюватися як відповідним прокурором, вказаним у цій статті, так і слідчим, котрий проводить досудове розслідування, або прокурором, що здійснює процесуальне керівництво у кримінальному провадженні¹. Така думка правників знайшла своє відбиття і у судовій практиці. Прикладом цього є адміністративна справа № 800/408/15 від 18 січня 2016 р., яка розглянута Вищим адміністративним судом України за позовом судді до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, за участю третьої особи – Генеральної прокуратури України, про визнання протиправним та скасування рішення.

Доводи позивача полягали в тому, що він не набув процесуального статусу підозрюваного, оскільки письмове повідомлення про підозру було вручено слідчим прокуратури, а не Генеральним прокурором України чи його заступником, як того, на думку позивача, вимагає закон.

У Постанові № 800/408/15 від 18 січня 2016 р. Вищий адміністративний суд України не погодився із доводами позивача та зазначив, що п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України передбачено, що письмове повідомлення про підозру професійному судді здійснюється Генеральним прокурором України або його заступником. У постанові суду зазначається, що повноваження прокурора визначені ст. 36 КПК України, серед яких прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом (п. 4).

¹ В Тацій, В Пшонка, А Портнов, Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар (Право 2012) 370.

Відповідно до змісту ч. 4 ст. 40 КПК України слідчий зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі. Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, наданих відповідно до цього Кодексу, тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Отже, наведені норми права, як зазначив Вищий адміністративний суд України, не містять вимоги щодо вручення письмового повідомлення про підозру професійному судді особисто Генеральним прокурором України або його заступником, а тому доводи позивача в цій частині не заслуговують на увагу¹.

2. Висловлюється думка правників² та формується відповідна судова практика, згідно з якими повідомлення про підозру судді повинні здійснювати лише процесуальні керівники, якими можуть бути лише посадові особи, визначені у ст. 481 КПК України. Зокрема, в ухвалі слідчого судді Печерського суду м. Києва від 15 квітня 2015 р. у справі № 757/11340/14-к зазначається, що прокурор здійснює свої повноваження у формі процесуального керівництва, яке поширюється й на здійснення повідомлення про підозру. Єдиним підтвердженням повноважень прокурора відповідно до положень КПК України, а також п.п. 2 п. 3.1 розділу 3 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, які здійснюються у формі процесуального керівництва, є витяг з ЄРДР. При цьому дані щодо процесуального керівника (прокурора в кримінальному проваджен-

ні) відповідно до п.п. 2 п. 3.1 розділу 3 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться до ЄРДР невідкладно. Обвинувальний акт містить дані щодо процесуальних керівників у вказаному кримінальному провадженні, однак в ньому відсутні дані щодо Генерального прокурора та /або його заступників, в тому числі ОСОБА_8, яким згідно з даними реєстру матеріалів досудового розслідування повідомлено про підозру ОСОБА_6 та ОСОБА_5, що вказує на вручення повідомлення про підозру ОСОБА_5 та ОСОБА_6 особою, не наділеною процесуальними повноваженнями. Вказані вище обставини свідчать про відсутність у ОСОБА_5, ОСОБА_6 та ОСОБА_7 відповідного процесуального статусу підозрюваного, а відтак обвинувальний акт складено в кримінальному провадженні відносно осіб, які не набули в силу положень КПК України статусу підозрюваної особи³.

3. Обґрунтовується думка⁴ і формується судова практика, відповідно до яких письмове повідомлення судді про підозру згідно з п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України має здійснюватися винятково лише Генеральним прокурором або його заступником у межах їх повноважень. Прикладом цьому є ухвала слідчого судді Солом'янського району м. Києва від 17 травня 2018 р. у справі № 760/12762/18. Відмовивши у задоволенні клопотання сторони обвинувачення про застосування запобіжного заходу судді, слідчий суддя зазначив, що згідно з ст. 481 КПК України стосовно судді передбачений особливий поря-

¹ Справа № 800/408/15: Постанова Вищого адміністративного суду України від 18.01.2016. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55156554>> дата звернення 08.06.2018.

² П Андрушко, Ю Сухов, 'Підозра в процесі' (2015) 22 *Закон і бізнес* <<http://zib.com.ua/ua/print/116618>> дата звернення 08.06.2018.

³ Справа № 757/11340/14-к: Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 15.04.2015. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43535227>> дата звернення 08.06.2018.

⁴ О Ярошенко, 'Особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб за законодавством України' *Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Національна академія прокуратури України 2016) 622–624; В Гринюк, О Старенький, 'Проблемні питання повідомлення про підозру судді у кримінальному провадженні' (2017) 12 *Право України*. 2017 82–94; О Капліна, 'Повідомлення про підозру: протистояння правових позицій сторін обвинувачення та захисту' 2017 (12) *Право України* 74–81; Н Глинська, Л Лобойко, О Шило, 'Належні суб'єкти повідомлення про підозру судді' (2017) 43/44 *Юридичний вісник України* 17; Н Глинська, Л Лобойко, О Шило, 'Повідомлення про підозру: правомірність застосування порядку, передбаченого КПК для вручення повідомлень' (2017) 45 *Юридичний вісник України* 14; та ін.

док кримінального провадження, який з огляду на положення ч. 1 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України передбачає, що письмове повідомлення судді про підозру має здійснюватися Генеральним прокурором або його заступником у межах їхніх повноважень. Передоручення таких повноважень чинний КПК України не передбачає і норма процесуального права, яка регулює це питання, є імперативною. Натомість такої процесуальної дії на момент розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу не здійснено, а отже суддю не повідомлено про підозру у передбачений законом порядок, унаслідок чого доводи прокурора про наявність обґрунтованої підозри є помилковими¹.

Результати аналізу наведених нами наукових доктринальних тлумачень щодо суб'єктів здійснення повідомлення про підозру судді, а також чинного законодавства, що регламентує це питання, та вітчизняної судової практики й практики ЄСПЛ дають підстави для висновку, що викладені нами два перших доктринальних тлумачення ч. 1 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України є необґрунтованими й відповідна їм судова практика не заснована на чинному законодавстві.

Обґрунтованим є доктринальне тлумачення ч. 1 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України тих правників, які вважають, що здійснювати письмове повідомлення судді про підозру уповноважені лише Генеральний прокурор або його заступник. Це повноваження Генерального прокурора або його заступника є винятковим і не може бути передоручене іншим прокурорам чи слідчим. Для реалізації цього повноваження ні Генеральний прокурор, ні його заступник не повинні здійснювати

процесуальне керівництво відповідним кримінальним провадженням щодо судді, оскільки чинне кримінальне процесуальне законодавство такої вимоги не встановлює. Проте це доктринальне тлумачення ч. 1 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України, на нашу думку, потребує уточнення, а ст. 481 КПК України – доповнення.

Виходячи з того, що чинний КПК України не розкриває змісту терміна «здійснення повідомлення про підозру», правниками він розуміється або як: а) процесуальна діяльність, зміст якої полягає у складанні слідчим або прокурором письмового повідомлення про підозру та його врученні особі відповідно до ст. 276–279 КПК України²; б) процесуальне рішення³; в) процесуальна дія⁴; г) етап стадії досудового провадження та форма повідомлення⁵; д) етап досудового розслідування⁶ тощо.

Виходячи із результатів аналізу правових норм чинного КПК України, на нашу думку, в теорії кримінального процесу та у правозастосовній практиці слід чітко розмежовувати: а) підозру як припущення про вчинення особою кримінально караного діяння; б) письмове повідомлення про підозру як процесуальне рішення; в) повідомлення про підозру як комплекс процесуальних дій, який включає в себе складання та вручення повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до ЄРДР, а в разі якщо повідомлення про підозру згідно з п. 6 ч. 1 ст. 40 КПК України здійснює слідчий, то цей комплекс процесуальних дій включає в себе такі дії: складання проекту повідомлення про підозру, погодження його з прокурором, вручення

¹ Справа № 760/12762/18: Ухвала Солом'янського районного суду м. Києва від 17.05.2018р. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74277263>> дата звернення 08.06.2018.

² О Капліна, 'Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність' (2013) 1(5) *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 241.

³ І Івасюк, 'Інститут «Повідомлення про підозру» нового кримінального процесуального законодавства України» (2013) 4(88) *Митна справа* 77.

⁴ В Гончаренко, В Нор, М Шумило, Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар (Юстініан 2012) 603.

⁵ О Іващенко, 'Інформування учасників кримінального провадження' (автореф. дис. ... канд. юрид. наук, Одеса 2013) 10.

⁶ В Тацій, Ю Грошевий, О Капліна та інші, Кримінальний процес (Право 2013) 344.

повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

При цьому слід звернути увагу на те, що законодавець на нормативному рівні щодо процесуального порядку повідомлення про підозру вживає терміни «складання», «вручення» та «здійснення» повідомлення про підозру.

Загальна семантика слова «здійснити» включає: запроваджувати, втілювати в життя; робити що-небудь дійсним, реальним¹. Письмове повідомлення про підозру не може набутися в процесуальному аспекті якості дійсності, реальності тільки внаслідок створення, складання та погодження його певними уповноваженими суб'єктами кримінального процесу. Сам факт складання письмового тексту повідомлення про підозру без його безпосереднього вручення особою, зазначеною у ст. 481 КПК України, не може бути розцінене як виконання нею усього комплексу дій, що охоплюють поняття «здійснити повідомлення про підозру». Крім того, законодавець на нормативному рівні передбачає не тільки складання та вручення процесуального документа – повідомлення про підозру особі, а й роз'яснення його по суті, що додатково свідчить про виконання всього комплексу дій, які охоплюють поняття «здійснити повідомлення про підозру».

Проте слід звернути увагу на існування неоднозначної практики застосування положень ст. 481 КПК України у взаємозв'язку зі ст. 36 КПК України, яка передбачає повноваження прокурора при здійсненні нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Зокрема, п.п. 4, 5 ч. 2 ст. 36 КПК України передбачають право доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових)

дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному процесуальним законодавством; доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам.

Неправильне тлумачення цих норм призводить до того, що письмове повідомлення про підозру окремим категоріям осіб, зазначених у ст. 481 КПК України, у тому числі й суддям, у вчиненні кримінального правопорушення здійснюється суб'єктами, які не передбачені ст. 481 КПК України, норми котрої є спеціальними по відношенню до положень ст. 36 КПК України (письмове повідомлення про підозру складає належний суб'єкт, а вручення особі повідомлення про підозру та роз'яснення підозрюваному його прав – належні суб'єкти передо-ручають слідчим або іншим працівникам органів досудового розслідування, тобто – неналежним суб'єктам).

Таке довільне тлумачення процесуальних норм є, на нашу думку, помилковим і суперечить їх правовій ідеології. Як уже зазначалося, конструкція, використана у ст. 481 КПК України, «письмове повідомлення про підозру здійснюється...» охоплює комплекс заходів, регламентованих гл. 22 КПК України (складання та вручення повідомлення про підозру), назва якої «Повідомлення про підозру» є ідентичною назві ст. 481 КПК України. Тому її розмежування за суб'єктною ознакою поза врегулюванням КПК України є порушенням законодавства.

Логіко-структурний й порівняльний аналіз положень ст. 36 КПК України свідчить про розмежування повноважень прокурора, передбачених п. 4 («доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій,

¹ В Бусел (ред), Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) (Ірпін, ВТФ «Перун» 2009) 455.

інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом», п. 5 («доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам») та п. 11 («повідомляти особі про підозру»). Таким чином, ст. 36 КПК України не передбачає можливості прокурору передоручити свого повноваження повідомлення особі про підозру іншим суб'єктам, як це нерідко має місце на практиці.

Слід зазначити, що поняття «прокурор» та «керівник органу прокуратури» містяться у ст. 3 КПК України. Поряд із цим законодавець передбачає, що реалізація прокурором своїх процесуальних повноважень здійснюється у конкретному кримінальному провадженні прокурором, який визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування (ч. 1 ст. 37 КПК України). Крім того, у кримінальному провадженні існує поняття «прокурор вищого рівня», який не є процесуальним керівником у конкретному кримінальному провадженні та наділений в силу займаної посади певними процесуальними повноваженнями (розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчих та підпорядкованих прокурорів; участь у перегляді судових рішень в апеляційному, касаційному порядку тощо). Зазначені особи у випадках, передбачених КПК України, наділені процесуальними повноваженнями прокурорів і вправі приймати рішення у кримінальному про-

вадженні, однак вони не є процесуальними керівниками (ч. 4–6 ст. 36, ч. 1 ст. 37, ч. 5 ст. 218, ч. 3 ст. 313 КПК України). Це свідчить про те, що законодавець, наділяючи процесуальними повноваженнями Генерального прокурора щодо здійснення повідомлення про підозру окремим категоріям осіб (ст. 481 КПК України), передбачає додаткові правові гарантії щодо їх притягнення до кримінальної відповідальності, й не вимагається при цьому, щоб Генеральний прокурор або його заступник були внесені до ЄРДР, визначали себе процесуальними керівниками для того, щоб повідомити про підозру, зокрема, судді.

Ці додаткові гарантії визначені не лише в ст. 481 КПК України, а й в інших законодавчих актах, що визначають правових статус цих суб'єктів та інші питання їх діяльності¹. Зокрема, у ч. 4 ст. 49 Закону України від 2 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів», у якій зазначається, що судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише (вид. нами – М. П. та В. Г.) Генеральним прокурором або його заступником. При цьому слово «лише», виходячи із його етимологічного значення², вказує на виняткову компетенцію Генерального прокурора або його заступника повідомляти суддям про підозру без права передоручення своїх повноважень іншим суб'єктам – прокурорам чи слідчим. Така ж сама за змістом норма була і в Законі України від 7 липня 2010 р. «Про судоустрій і статус суддів»³ (ч. 3 ст. 49).

Отже, здійснення повідомлення про підозру судді неналежним суб'єктом має правові наслідки – така особа не вважа-

¹ Див.: Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в якому зазначається, що повідомлення про підозру адвоката у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснене виключно (вид. нами – М. П. та В. Г.) Генеральним прокурором, його заступником, прокурором Автономної Республіки Крим, області, міста Києва та міста Севастополя (п. 13 ч. 1 ст. 23); Закон України «Про Уповноваженого з прав людини», в якому зазначається, що «повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення може бути здійснено Уповноваженому лише (вид. нами – М. П. та В. Г.) Генеральним прокурором» (ст. 20); Закон України «Про запобігання корупції», в якому зазначається, що «повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення члену Національного агентства може бути здійснено лише (вид. нами – М. П. та В. Г.) Генеральним прокурором (виконувачем обов'язків Генерального прокурора) (ч. 5 ст. 9) та ін.

² В Бусел (ред), Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) (Ірпінь, ВТФ «Перун» 2009) 616.

³ Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 2453-VI <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>> дата звернення 08.06.2018.

ється притягнутою до кримінальної відповідальності. На це вказує й практика ЄСПЛ, зокрема, у справі Девеєр проти Бельгії (*Deweer v. Belgium*) від 27 лютого 1980 року (№ 6903/75) зазначається, що «для цілей ч. 1 ст. 6 Конвенції «звинувачення» (*charge*) може бути визначене як офіційне повідомлення, надане індивіду компетентним суб'єктом про те, що така особа підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення» (п. 46)¹.

Слід звернути увагу й на те, що згідно із визначенням, наданим у ч. 1 ст. 42 КПК України, підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 цього Кодексу, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

Повідомлення у кримінальному провадженні є процесуальною дією, за допомогою якої слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повідомляє певного учасника кримінального провадження про дату, час та місце проведення відповідної процесуальної дії або про прийняте процесуальне рішення чи здійснену процесуальну дію (ч. 1 ст. 111 КПК України).

Вручення письмового повідомлення регламентовано ст. 278 КПК, відповідно до якої письмове повідомлення про підозру вручається в день його складання слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень. «Вручати» означає давати комусь що-небудь особисто, безпосередньо в руки².

Норми ст. 278 КПК України (гл. 22) є спеціальними по відношенню до норм

гл. 6 КПК України, яка містить загальні положення про повідомлення, у тому числі відсилає до положень гл. 11 КПК України «Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід». Тому вони мають абсолютний пріоритет у застосуванні.

Результати аналізу наведених вище норм у їх системному взаємозв'язку свідчать про те, що «заходи для вручення повідомлення про підозру» (мовою ст. 42 КПК України – уточн. М. П та В. Г.) можуть вживатись лише в тому разі, якщо місцезнаходження особи, якій не було вручено письмове повідомлення у порядку ст. 278 КПК України, не встановлено. У тому ж випадку, якщо органу досудового розслідування відомо про місцезнаходження особи, якій необхідно вручити письмове повідомлення про підозру, таке повідомлення не може направлятися в порядку ст. 135 КПК України (поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком), а повинно вручатись особисто. Такої позиції дотримується й судова практика. Так, наприклад, в ухвалі Зарічного районного суду м. Суми від 09 серпня 2017 р. було зазначено, що «повідомлення про підозру за певних обставин може бути вручене в порядку ст. 135 КПК України лише у випадку неможливості його вручення безпосередньо особі, відносно якої складено повідомлення про підозру. Така неможливість вручення повідомлення про підозру особі повинна бути обґрунтована в клопотанні та доведена стороною обвинувачення в судовому засіданні відповідними доказами. Під час розгляду зазначеного вище клопотання старшого слідчого у вказаному кримінальному провадженні, так і під час розгляду цієї скарги органом досудового розслідування не надано доказів належного повідомлення особи – ОСОБА_2 про підозру. Тому така процесуальна дія прокурора, як повідомлення

¹ У контексті застосування ст. 6 Конвенції немає диференціації в розумінні поняття «*charge*» на підозру, обвинувачення (як це є в національному законодавстві України), ідеться про початковий момент, коли особі повідомили в чому її звинувачують, тобто про початковий момент застосування ст. 6 Конвенції – *Deweer v. Belgium*) від 27.02.1980 (№ 6903/75) <[http://cambodia.ohchr.org/sites/default/files/echrsources/Deweer%20v.%20Belgium%20\[27%20Feb%201980\]%20\[EN\].pdf](http://cambodia.ohchr.org/sites/default/files/echrsources/Deweer%20v.%20Belgium%20[27%20Feb%201980]%20[EN].pdf)> дата звернення 08.06.2018.

² В Бусел (ред), Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) (Ірпін, ВТФ «Перун» 2009) 207.

про підозру, є незавершеною. За таких обставин ОСОБА_2 в рамках кримінального провадження № 42017200000000194 від 20 квітня 2017 р. не має статусу підозрюваного, а тому рішення прокурора про повідомлення підозри підлягає скасуванню з виключенням відомостей про підозру з ЄРДР»¹.

Таким чином, системно-порівняльний аналіз положень ч. 1 ст. 42 КПК України із приписами ст.ст. 135, 276–279 КПК України дає підстави для висновку, що порушення порядку вручення письмового повідомлення про підозру, визначеного п. 11 ч. 1 ст. 36, ч. 1 абз. 2 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України, ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» також виключає набуття особою статусу підозрюваного.

Доктринальне тлумачення ч. 1 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України про те, що здійснювати письмове повідомлення судді про підозру уповноважені лише Генеральний прокурор або його заступник, а також законність судової практики, у якій поділяється це доктринальне тлумачення, підтверджується й 74% опитуваних нами суддів та 82% адвокатів.

Водночас така судова практика не підтримується опитуваними нами 65% прокурорів та слідчих. В обґрунтування своєї позиції більшість прокурорів та слідчих вказали завантаженість Генерального прокурора та його заступників, а також організаційно-технічну складність вирішення цього питання у визначений законом термін.

На наш погляд, з таким обґрунтуванням позиції слідчих та прокурорів неможливо погодитися, оскільки вона передусім не відповідає чинному законодавству України, яке чітко визначає, що письмове повідомлення судді про підозру здійснюється Генеральним прокурором або його заступником (п. 11 ч. 1 ст. 36, ч. 1 абз. 2 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК

України, ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Ураховуючи високий конституційний та соціально-політичний статус судді будь-якого рівня, недоцільними є також зміни та доповнення п. 11 ч. 1 ст. 36, ч. 1 абз. 2 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України та ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», пов'язані з наданням права Генеральному прокурору або його заступнику доручати іншим прокурорам та слідчим здійснювати повідомлення про підозру судді, в тому числі і його вручення.

Немає підстав для внесення таких змін й доповнень зазначених норм і з причин надмірного завантаження Генерального прокурора та його заступників через організаційно-технічні труднощі здійснювати повідомлення про підозру судді зазначеними суб'єктами. Підтвердженням цьому є статистичні дані – кількість притягнутих до кримінальної відповідальності і засуджених за останні 5 років суддів та інших спеціальних суб'єктів, указаних у ст. 481 ст. КПК України², а також кількість посадових осіб Генеральної прокуратури України, які уповноважені здійснювати повідомлення про підозру зазначеним суб'єктам.

Оцінка наведених нами вище результатів проведених опитувань суддів, прокурорів, слідчих та адвокатів, а також аналіз правозастосовної практики з питань здійснення повідомлення про підозру судді, на наш погляд, свідчить про безпідставно занижену та неадекватну оцінку багатьма вітчизняними правниками високого конституційного та соціально-політичного статусу судді у суспільстві, а також про неправильне тлумачення і застосування на практиці окремими із них норм чинного законодавства, які регламентують питання здійснення повідомлення про підозру судді (п. 11 ч. 1 ст. 36, ч. 1 абз. 2 ст. 276, п. 3 ч. 1 ст. 481 КПК України, ст. 49 За-

¹ Справа № 591/2880/17: Ухвала Зарічного районного суду м. Суми від 09.08.2017р. <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68194346>> дата звернення 08.06.2018.

² 'Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності' Офіційний сайт «Генеральна прокуратура України» <<https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>> дата звернення 08.06.2018.

кону України «Про судоустрій і статус суддів»), що негативно відбивається на авторитеті судової влади в Україні та захисті прав і свобод людини.

У цьому контексті слід звернути увагу й на негативну практику внесення слідчим, прокурором відомостей, які передбачені ч. 5 ст. 214 КПК України, до ЄРДР щодо суддів, які прийняли рішення у кримінальних провадженнях не на користь сторони обвинувачення¹, по яких до цього часу не прийнято жодного судового рішення. Проте це є предметом окремого наукового дослідження.

Водночас, з метою оптимізації повноважень Генерального прокурора і його заступників, виключення спірних питань правозастосування та вдосконалення юридичної техніки нормативного закріплення в чинному законодавстві положень щодо суб'єктів повідомлення судді про підозру, вважаємо доцільним надати повноваження здійснювати повідомлення про підозру судді не лише Генеральному прокурору та його заступникам, а й першому заступнику Генерального прокурора, який відповідно до чинного законодавства має свій особливий правовий статус, внівши відповідні зміни до ст. 481 КПК України та ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Закріплення на нормативному рівні надання таких повноважень виконавчу обов'язків Генерального прокурора є недоцільним, оскільки відповідно до ч. 3 ст. 9 Закону України «Про про-

куратуру» у разі відсутності Генерального прокурора його повноваження здійснює перший заступник Генерального прокурора, а в разі відсутності першого заступника – один із заступників Генерального прокурора.

Підсумовуючи вище викладене, вважаємо, що для усунення неоднозначного тлумачення положень чинного КПК України щодо повідомлення про підозру судді та оптимізації повноважень Генерального прокурора і його заступників, виключення спірних питань правозастосування й удосконалення юридичної техніки нормативного закріплення в чинному законодавстві положень щодо суб'єктів повідомлення судді про підозру, доцільно:

1. Пункт 3 ч. 1 ст. 481 КПК України викласти у такій редакції: «3) судді, судді Конституційного Суду України, присяжному на час виконання ними обов'язків у суді, Голові, заступнику Голови, Члену Вищої ради правосуддя, Голові, заступнику Голови, члену Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, працівникам Національного антикорупційного бюро України – лише Генеральним прокурором, або його першим заступником чи заступником».

2. Чистину 4 ст. 49 Закону України від 2 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів викласти у такій редакції: «4. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором або його першим заступником чи заступником».

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Evropeyska hartIya pro zakon «Pro status suddiv» [European Charter on the Law «On the Status of Judges»]: mIzhnarodniy dokument vId 10.07.1998 < http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236 > data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

¹ Докладно див.: 'Проти судді, який випустив Лозінського, відкрито кримінальне провадження' 5 канал (Київ, 13 червня 2014) <<https://www.5.ua/polityka/proti-suddi-iakui-vypustyv-lozinskoho-vidkryto-kryminalne-provazhennia-32964.html>> дата звернення 08.06.2018; Прес-служба Прокуратури Львівської області, 'Проти судді Запiзничного райсуду відкрили кримінальні провадження' Юридична газета online (Київ, 03 лютого 2016) <<http://yur-gazeta.com/golovna/proti-suddi-zaliznichnogo-raysudu-vidkrili-kriminalni-provazhennia.html>> дата звернення 08.06.2018; 'Проти судді у справі Кернеса відкрили провадження' Українська правда (Київ, 10 серпня 2018) <<https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/10/7188856/>> дата звернення 10.08.2018; 'Проти судді, яка відпустила Лесика, відкрили кримінальну справу' <<http://uanews.kharkiv.ua/society/2018/03/06/180043.html>> Новини Харкова (Харків, 06 березня 2018) дата звернення 08.06.2018 та ін.

2. Konstituciya Ukrayiny [Constitution of Ukraine] Zakon Ukrayiny vid 28.06.1996 № 254k/96-VR <<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
3. Konvenciya pro zahist prav lyudini i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]: Mizhnarodnij dokument vid 04.11.1950 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
4. Pro advokaturu ta advokatsku dlyalnist [On Advocacy and Advocacy]: Zakon UkraYini vId 05.07.2012 # 5076-VI <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
5. Pro zapobigannya koruptsiYi [Pro zapobigannya koruptsiYi]: Zakon UkraYini vId 14.10.2014 # 1700-VII data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
6. Pro sudoustrly I status suddlv: zakon UkraYini vId 02.06.2016 #1402-VIII [On the Judiciary and the Status of Judges: The Law of Ukraine] <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
7. Pro sudoustrly I status suddlv: Zakon UkraYini vId 07.07.2010 2453-VI [On the Judiciary and the Status of Judges: The Law of Ukraine] <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
8. RekomendatsiYi KomItetu MInIstrIv Radi Evropi «NezalezhnIst, dIEvIst ta rol suddlv» (# (94) 12) [Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe «Independence, Effectiveness and Role of Judges» (No. (94) 12)]: mIzhnarodnij dokument vId 13.10.1994 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_323> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
9. RekomendatsiYi KomItetu MInIstrIv Radi Evropi derzhavam-chlenam schodo suddlv: nezalezhnIst, efektiivnIst ta obov'yazki (# (2010) 12) [Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe to Member States on judges: independence, effectiveness and responsibilities (No. (2010) 12)]: mIzhnarodnij dokument vId 17.11.2010 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
10. Zagalna deklaratsIya prav lyudini (rezolyutsIya GeneralnoYi AsambleYi OON # 232) [The Agha Declaration on Human Rights (UN General Assembly Resolution No. 232)]: mIzhnarodnij dokument vId 10.12.1948 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

CASES

11. Sprava № 800/408/15: Postanova Vischogo admInIstrativnogo sudu UkraYini vId 18.01.2016r. [Case number 800/408/15: Resolution of the Supreme Administrative Court of Ukraine] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55156554>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
12. Sprava № 800/536/17: RIshennya verhovnogo Sudu u skladI kolegiYi suddlv KasatsIynogo admInIstrativnogo sudu vId 02.04.2018 r. [Case number 800/536/17: Decision of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Administrative Court of Cassation] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73249693>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
13. Sprava № 760/12762/18: Uhvala Solom'yanskogo rayonnogo sudu m. KiEva vId 17.05.2018 r. [Case number 760/12762/18: Decree of Solomyansky district court of Kyiv] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74277263>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
14. Sprava № 757/11340/14-k: Uhvala Pecherskogo rayonnogo sudu m. KiEva vId 15.04.2015 r. [Case No. 757/11340/14-k: Decision of the Pechersk District Court of Kyiv] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43535227>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
15. Sprava № 591/2880/17: Uhvala ZarIchnogo rayonnogo sudu m. Sumi vId 09.08.2017 r. [Case number 591/2880/17: Decision of Zarichny district court in Sumy] <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68194346>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
16. Sprava pro ofItsiyne tлумachennya polozhen chastin pershoYi, drugoYi statI 126 KonstitutsiYi UkraYini ta chastini drugoYi statI 13 Zakonu UkraYini «Pro status suddlv» (sprava pro nezalezhnIst suddlv yak skladovu Yihnogo statusu) (#1-1/2004): RIshennya KonstitutsIynogo Sudu UkraYini vId 01.12.2004 [the case about the official interpretation of the provisions of the first, second paragraph of Article 126 of the Constitution of Ukraine and part two of Article 13 of the Law of Ukraine «On the Status of Judges» (case on the independence of judges as part of their status) (No. 1-1 / 2004)] <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-04>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
17. 'Visnovok KonstitutsIynogo Sudu UkraYini u spravI za zvernenniyam VerhovnoYi Radi UkraYini pro nadannya visnovku schodo vIdpovIdnostI zakonoproektu pro vnesennya zmIn do KonstitutsiYi UkraYini schodo nedotorkannostI vimogam statey 157 I 158 KonstitutsiYi UkraYini (sprava pro vnesennya zmIn do statey 80, 105, 126, 149 KonstitutsiYi UkraYini) # 1-v/2012' [Conclusion of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the appeal of the Verkhovna Rada of Ukraine on the conclusion of the compliance of the draft law on amendments to the Constitution of Ukraine on immunity from the requirements of Articles 157

and 158 of the Constitution of Ukraine (case on amendments to articles 80, 105, 126, 149 of the Constitution of Ukraine) No. 1st in 2012] (2012) 4 VIsnik KonstitutsIynogo sudu UkraYini 34 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

18. Bilodid I K (red), Clovnik ukraYinskoYi movi: v 11 t. [Ukrainian-language dictionary: 11 t.] (Naukova dumka 1970–1980) <<http://sum.in.ua/s/zdijsnjuvaty>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
19. Bilodid I K (red), Clovnik ukraYinskoYi movi: v 11 t. [Ukrainian-language dictionary: 11 t.] (Naukova dumka 1970–1980) 762 (in Ukrainian).
20. Busel V T (red), Velikiy tlumachniy slovnik suchasnoYi ukraYinskoYi movi (z dod., dopov. ta CD) [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language] (IrpIn, VTF «Perun» 2009) 207 (in Ukrainian).
21. Goncharenko V G, Nor V T, Shumilo M E, KrimInalniy protsesualniy kodeks UkraYini. Naukovo-praktichniy komentar [Criminal Procedural Code of Ukraine. Scientific and practical commentary] (YustInIan 2012) 1224 (in Ukrainian).
22. Pogoretskyi M A, Yanovska O G, Poloviy O L, GarantIYi suddIvskoYi nezalezhnostI pri prityagnennI suddIv do yuridichnoYi vIdpovIdalnostI [Guarantees of Judicial Independence in Involving Judges in Legal Liability] (KiYiv 2014) 10–70 (in Ukrainian).
23. TatsIy V Ya, Pshonka V P, Portnov A B, KrimInalniy protsesualniy kodeks UkraYini: naukovo-praktichniy komentar: u 2 tomah [Criminal Procedural Code of Ukraine: scientific and practical commentary] (Pravo, 2012) 664 (in Ukrainian).

ARTICLES

24. Andrushko P, Suhov Yu, 'Pidozra v protsesi' [Suspicion in the process] (2015) 22 Zakon i biznes <<http://zib.com.ua/ua/print/116618>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
25. Grinyuk V O, Starenkiy O S, 'Problemni pitannya povIdomlennya pro pIdozru suddI u krimInalnomu provadzhenni' [Problematic issues of notification of a judge's suspicion in criminal proceedings] (2017) 12 Pravo UkraYini. 2017 82–94 (in Ukrainian).
26. Glinska N V, Loboyko L M, Shilo O G, 'PovIdomlennya pro pIdozru: pravomIrnIst zastosuvannya poryadku, peredbachenogo KPK dlya vruchennya povIdomlen' [Notice of suspicion: the lawfulness of the use of the procedure provided by the CCP for the delivery of communications] (2017) 45 Yuridichniy vIsnik UkraYini 14 (in Ukrainian).
27. Shelever N V, 'SpIvvIdnoshennya pravovih kategoriy: «ImunItet» ta «medotorkannIst»' [The ratio of legal categories: «immunity» and «immunity»] (2012) 2 Forum prava 779–784. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_124> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).
28. KaplIna O V, 'Pidozra u krimInalnomu provadzhenni: ponyattya, oznaki, sutnIst' [Suspicion in criminal proceedings: concept, features, essence] (2013) 1(5) Yuridichniy chasopis NatsIonalnoYi akademIYi vnutrIshnlh sprav 238–242 (in Ukrainian).
29. KaplIna O V, 'PovIdomlennya pro pIdozru: protistoyannya pravovih pozitsIy storIn obvinuvachennya ta zahistu' [Notice of suspicion: confronting the legal positions of the prosecution and defense parties] 2017 (12) Pravo UkraYini 74–81 (in Ukrainian).
30. Ivasyuk I G, 'Institut «PovIdomlennya pro pIdozru» novogo krimInalnogo protsesualnogo zakonodavstva UkraYini' [Institute of «Notification of suspicion» of the new criminal procedural legislation of Ukraine] (2013) 4(88) Mitna sprava 74–79 (in Ukrainian).

THE DISSERTATION AUTHOR'S ABSTRACT

31. Ivaschenko O V, Informuvannya uchashnikIv krimInalnogo provadzhennya [Informing the participants in the criminal proceedings] (avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk, Odesa 2013) 20 (in Ukrainian).

CONFERENCE PAPERS

32. Yaroshenko O, 'OsoblivostI povIdomlennya pro pIdozru okremly kategorIYi osIb za zakonodavstvom UkraYini' [Features of notification of suspicion of a separate category of persons under the legislation of Ukraine] ProtidIya zlochinostI: teorIya ta praktika: materIali VII VseukraYinskoYi naukovo-praktichnoYi konferentsIYi (NatsIonalna akademIya prokuraturi UkraYini 2016) 622–624 (in Ukrainian).

WEBSITES

33. 'Statistichna InformatsIya pro stan zlochinostI ta rezultati prokurorsko-sIldchoYi dIyalnostI' [Statistical information on the state of crime and the results of prosecutorial and investigative activities] OfitsIyniy sayt «Generalna prokuratura UkraYini» <<https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

34. 'Proti suddi, yakiy vipustiv LozInskogo, vIdkrito krimInalne provadzhennya' [Against the judge, who issued Lozinsky, criminal proceedings were opened] 5 kanal (KiYiv, 13 chervnya 2014) <<https://www.5.ua/polityka/proti-suddi-iyaki-vypustyv-lozinskoho-vidkryto-kryminalne-provazhennia-32964.html>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

35. Pres-sluzhba Prokuraturi LvIvskoYi oblastI, 'Proti suddi ZalIznichnogo raysudu vIdkrili krimInalnl provadzhennya' [Against the judge of the Railway District Court opened the criminal proceedings] Yuridichna gazeta online (KiYiv, 03 lyutogo 2016)

36. <<http://yur-gazeta.com/golovna/proti-suddi-zaliznichnogo-raysudu-vidkrili-kriminalni-provazhennya.html>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

37. 'Proti suddi u spravI Kernesha vIdkrili provadzhennya' [Against the judge in the case of Kernes opened the proceedings] UkraYinska pravda (KiYiv, 10 serpnia 2018) <<https://www.pavda.com.ua/news/2018/08/10/7188856/>> data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

38. 'Proti suddi, yaka vIdpustila Lesika, vIdkrili krimInalnu spravu' [Against the judge who let Lesika open a criminal case] <<http://uanews.kharkiv.ua/society/2018/03/06/180043.html>> Novini Harkova (HarkIv, 06 bereznia 2018) data zvernennya 08.06.2018 (in Ukrainian).

Pohoretskyi M., Hryniuk V. Judgment notification abuse: problem of legislation, theory and practice

One of the components of the judge status is its independence and immunity, which predetermines the appointment of a judge to a particular category of persons, whose criminal proceedings are carried out in a special procedure, including a report of the judge on suspicion. At the same time, the results of our analysis the norms of current CPC of Ukraine, which regulate this procedure, as well as more than 5 years of practice of their application, highlight a number of problematic issues that require urgent solution at the theoretical, legal and law enforcement levels, which updates their scientific research.

The purpose of the article is to study the issue of the suspicion of a judge in criminal proceedings and to provide scientifically substantiated proposals for their solution, taking into account the recent domestic jurisprudence of recent years and the practice of the ECtHR.

The article highlights main approaches of doctrinal interpretation by the lawyers of the Art. 481 CPC of Ukraine regarding the subject of drafting, signing and delivery of suspicion reports to certain categories of persons, including judges. The jurisprudence, including the highest judicial authorities, is presented and analyzed, as to the procedural order of notification of a suspect to a judge.

It is proved that the legal regulation of the notification of a judge's suspicion in Art. 481 of the Criminal Procedure Code of Ukraine provides for the legislator to distinguish between the terms «drawing up», «handing out» the suspicion message and «a written notification of suspicion carried out ...». It is noted that the notification of suspicion is a complex of procedural actions, which includes the compilation and delivery of a statement of suspicion, clarification the procedural rights of the suspect, the nature of the suspicion, the introduction of relevant information to the ORPI. If the suspect is notified by an investigator, this complex of procedural actions includes: drafting a notification of suspicion, agreeing it with the prosecutor, giving notification of suspicion, clarification the procedural rights of the suspect, the nature of the suspicion, making relevant information to the ORPI.

Only the General Prosecutor or his deputy is authorized to make a written notification to the judge of the suspicion. The powers of the General Prosecutor or his deputy are exclusive and can not be reassigned to other prosecutors or investigators. In order to exercise this power, the General Prosecutor and his deputy shall not conduct procedural guidance for a criminal proceeding against a judge. Violation of the established procedure for handing a judge a written notice of suspicion does not preclude him from obtaining the status of a suspect.

In order to eliminate the unclear interpretation of the provisions of the current CPC of Ukraine regarding the notification of a judge's suspicion, it is proposed in Art. 481 CPC of Ukraine to recast in the new wording.

Key words: suspicion message, judge, prosecution party, pre-trial investigation, criminal proceedings.

Стаття надійшла до редакції журналу 12.06.2018 р.